

Axel Oxenstierna
i 65-årsåldern

Posttryttaren

Årsbok för Postmuseum 2004

POSTMUSEUM

BESÖKSADRESS

Lilla Nygatan 6
T-banan Gamla Stan

POSTADRESS

Box 2002
103 11 STOCKHOLM

TELEFON

08-781 17 55
08-781 17 56 (biblioteket)

TELEFAX

08-20 90 21
08-20 54 26 (biblioteket)

E-POSTADRESSER

postmuseum@posten.se
biblioteket@posten.se
postmusei.vanner@posten.se

INTERNETADRESS

www.posten.se/museum

POSTMUSEI VÄNNER

Medlemskap i *Föreningen Postmusei Vänner* erhålles genom att betala in medlemsavgiften på 200 kr till föreningens postgiro 1293-0. Medlemmar erhåller bland annat årsboken *Postryttaren* och programbladet *Nytt på Postmuseum* och har fri entré till museet samt vänpriser på vissa varor i butiken.

Korrespondens till föreningen kan ställas till ordföranden:

Jan Billgren
GÖTGATAN 23
116 46 STOCKHOLM
jan.billgren@spray.se

Postryttaren

Årsbok för Postmuseum 2004

ÅRGÅNG 54

REDAKTIONSKOMMITTÉ FÖR

Postryttaren

Jan Billgren
Erik Hamberg
Gösta Karlsson
Robert Mattson
Thorsten Sandberg
Sven-Åke Tirén

REDAKTÖR

Jan Billgren

OMSLAGSBILDEN:

Porträtt av Axel Oxenstierna,
mål原因 av okänd konstnär
(kopia efter David Beck ca. 1650).

FOTO: Nationalmuseum, Stockholm.

Postryttaren 2004.

© Postmuseum samt artikelförfattarna

Brödtexten är typograferad med
Berthold Garamond samt
10/12 pp Postryttaren, en modifierad
Berthold Garamond. Sanserif är Syntax.

Repro och tryck är utfört av
Falkenbergs Tryckeri AB, 2004.
Inlagen är tryckt på 130g Gothic Silk och
pärmöverdraget på 110g Colorit, linne.

Bokbinderiarbetet är utfört av
Svanbergs Bokbinderi, Lessebo.
Form av roland@studioring.se.

ISSN 0586-6758

Innehåll

Förord	7
GUNNAR NORDLINDER	
Axel Oxenstierna – stor brevskrivare i tre roller	9
THORSTEN SANDBERG	
Harry Wennberg – frimärkskungen	19
BJÖRN SYLWAN	
Det svenska frimärkshäftet 100 år	57
BENGT HENRYSON	
Stockholms Filatelist-Sällskap 100 år	75
SÖREN ANDERSSON & ARNE O. OLSSON	
Postens diligenstrafik under 1900-talet.....	99
ERIK HAMBERG	
Lokalposten speglar Wenden i förändring	115
RUNE BENGTSSON	
Gustaf II Adolf – en historisk motivsamling	123
GUNNAR DAHLVIG	
Verksamheten i Postmuseum under 2003	145
Föreningen Postmusei Vänner 2003	157

Förord

Årets upplaga av *Postryttaren* har som omslagsbild rikskansler Axel Oxenstierna. Detta är föranlett av att Postmuseum i inledningen av året hade en uppmärksammat och mycket populär utställning "Brev från Axel Oxenstierna" som åtföljdes av ett antal välbesökta föreläsningar på samma tema. Oxenstiernas tid var en epok med stora omvälvningar, precis som idag. Bl.a. grundades den svenska posten 1636 på hans initiativ. Det är roligt att konstatera att intresset för den gamle rikskanslern fått ett uppsving 350 år efter hans död och att historieintresset hos det svenska folket verkar vara större än någonsin.

I den inledande av årets sju artiklar anknäver författaren till utställningen och uppmärksammar några brev, skrivna av Oxenstierna. De är utvalda så att de utgör ett exempel vardera på brev som han skrev i sina tre roller, som statsman, europeisk aktör respektive privatperson.

Harry Wennberg är den störste och mest betydande personen inom svensk frimärkshandel. Hans insatser för svensk filateli samt liv och leverne i övrigt dokumenteras i årsboken, bl.a. med hjälp av ett rikt bildmaterial, det mesta inte publicerat tidigare.

År 2004 firas två 100-årsjubileer. I år är det således hundra år sedan som det började ges ut frimärkshäften i Sverige. Höjdpunkterna i den svenska häftesutgivningen presenteras här, med tyngdpunkt vid de första 20 årens utgivning.

År 1904 bildades Stockholms Filatelist-Sällskap, en förening som varit tongivande bland filatelistföreningarna i Sverige under

många år. Här beskrivs föreningens historia med hjälp av de bevarade styrelseprotokollen samt andra handlingar och föremål.

En kanske inte alltid så uppmärksammat postal verksamhet är Postens diligens- trafik. I denna artikel får läsaren ta del av hur verksamheten fungerat under hela 1900-talet. Särskilt bilderna av de tidigaste motorförsedda diligenserna bör vara av intresse eftersom flertalet inte varit publicerade tidigare i *Postryttaren*.

För drygt 25 år sedan publicerades i årsboken en artikel om lokalpostfrimärkena i Wenden, ett distrikt inom nuvarande Lettland, vilket åren 1863-1903 gav ut egna frimärken. I årets upplaga har vi fått en redogörelse för hur posten fungerade under denna tidsepok.

Ytterligare en artikel av historiskt intresse är berättelsen om Gustaf II Adolfs liv, illustrerad med filatelistiskt material. Artikeln är samtidigt ett exempel på hur man kan bygga upp en modern motivsamling med hjälp av frimärken, brev och andra filatelistiska objekt.

Postryttaren 2004 är den 54:e i ordningen och som vanligt ett samarbetsprojekt med museets vänförening, Postmusei Vänner. Föreningen bidrar med arvoden till författarna medan museet står för produktionskostnaderna. Nästa år beräknas boken utkomma redan i maj 2005 och ägnas då det svenska frimärkets och enhetsportots 150-årsjubileum.

Gunnar Nordlinder
MUSEICHEF